

Сурогатне материнство

Столична юстиція консультує щодо захисту прав у різних життєвих ситуаціях. Сурогатне материнство – являє собою допоміжну репродуктивну технологію, при застосуванні якої жінка (сурогатна мати) добровільно погоджується завагітніти з метою виносити і народити біологічно чужу їй дитину, яка буде потім віддана на виховання іншим особам — генетичним батькам, які юридично й будуть вважатися батьками цієї дитини, попри те, що її виносила і народила сурогатна мати.

Інститут сурогатного материнства в Україні є достатньо новим, проте успішно розвивається, і є одним з провідних методів у вирішенні проблеми безплідності.

В Україні сурогатне материнство законодавчо регулюється такими нормативно-правовими актами:

- Цивільний кодекс України;
- Сімейний кодекс України;
- Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України 09.09.2013 № 787, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02.10.2013 року за № 1697/24229 (далі — Порядок);
- Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджені наказом Міністерства юстиції України 18.10.2000 № 52/5 (у редакції наказу Мін'юсту від 24.12.2010 № 3307/5), зареєстровані в Міністерстві юстиції 28.12.2010 за № 1371/18666 (далі – Правила).

Відповідно до законодавства України сурогатною матір'ю може бути повнолітня дієздатна жінка за умов наявності власної здорової дитини, її добровільної письмово оформленої згоди, а також відсутності медичних протипоказань.

Жінка, яка погодилася стати сурогатною матір'ю повинна надати наступні документи:

- заява сурогатної матері;
- копія паспорта сурогатної матері;
- копія свідоцтва про шлюб або про розлучення сурогатної матері (крім одиноких жінок);
- копія свідоцтва про народження дитини (дітей);
- згода чоловіка сурогатної матері на її участь у програмі сурогатного материнства (крім одиноких жінок).

Від подружжя, в інтересах якого здійснюється сурогатне материнство, також вимагається наступний перелік документів:

- заява пацієнта/пацієнтів щодо застосування допоміжних репродуктивних технологій;
- копії паспортів;
- копія свідоцтва про шлюб;
- нотаріально засвідчена копія письмового спільного договору між сурогатною матір'ю та жінкою(чоловіком) або подружжям.

У випадку, якщо батьками дитини, народженої сурогатною матір'ю є іноземні громадяни, то вони повідомляють адресу тимчасового проживання до моменту

оформлення документів та виїзду з країни для здійснення патронажу спеціалістами з педіатрії та спостереження.

Згідно частини другої статті 123 Сімейного кодексу України, у разі перенесення в організм іншої жінки ембріона людини, зачатого подружжям (чоловіком та жінкою) в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, батьками дитини є подружжя.

У разі народження дитини жінкою, якій в організм було перенесено ембріон людини, зачатий подружжям у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, державна реєстрація народження проводиться за заявою подружжя, яке дало згоду на таке перенесення. У цьому разі одночасно з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою до відділу державної реєстрації актів цивільного стану громадян подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підпису на якій має бути нотаріально засвідченою, а також довідка про генетичну спорідненість батьків /матері чи батька/ з плодом.

Відповідно до законодавства України, сурогатна мати не набуває ніяких батьківських прав по відношенню до дитини, народженої в результаті програми сурогатного материнства. Законними батьками дитини, народженої сурогатною матір'ю, вважаються виключно біологічні батьки. Тобто біологічні батьки дитини захищені на законодавчому рівні, і відразу записуються батьками в свідоцтві про народження дитини.

Водночас слід зазначити, що законодавством України передбачено право на застосування сурогатного материнства лише подружжю, яке перебуває у офіційному шлюбі.

Сурогатне материнство є унікальною можливістю для сімей, які не можуть мати дітей, все-таки відчуті радість батьківства та мати повноцінну родину.

Упорядник: Годзевич Наталія Юріївна - заступник начальника Шевченківського районного у місті Києві відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у місті Києві